

Naalakkersuisut Aatsitassanut inatsimmut UPA 14-imut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussinissamat pisussaaffilerneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiussassaattut siunnersuut, taamaalilluni uran aamma thorium atominit qaartartuliornermi atortussiassatut nassuiarneqartussanngorlugit aamma suliareqqitaanatik saffiugassatut (ore) pissuseqartillugit, taamaalilluni inatsimmi atortussiassat radiop qinngornerinik navianartunik akullit atortussiassallu allat ersarissumik immikkoortinneqaleqqullugit, avatangiisinut tunngasutigut piumasaqaatit eqqarsaatigalugit tamatumani aamma ilanngullugit piiaanermi sinnikorineqartut (tailings) aammalu piiaaffiusimasup matuneqarnerani igitassat.

(Inuit Ataqtigiit Inatsisartuni ilaasortaataat)

Akissutitut allakkiaq

(Inuussutissarsiornermut Aatsitassaqaarnermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeenera

Aallarniutigalugu aalajangiussassatut siunnersuummut saqqummiunneqartumut qjarusuppunga.

Aatsitassanik suliassaqaarfiup tiguneqarnera aatsitassanut inatsisip 1. januar 2010-mi atuutilereratigut pivoq.

Aatsitassanik tamanik, ilanngullugit urani aatsitassallu radiop qinngornillit allat misissoqqissaarnernik atornerarnerinillu Aatsitassanut inatsit inatsisilersuivoq.

Aatsitassanut inatsit tassaavoq sinaakkutissatut inatsit, ilaatigut aatsitassarsiornermik suliat isumannaallisaanermut, peqqissutsimut, avatangiisinut inuiaqatigiinnilu piujuartitsineranut tunngatillugu tulluurtumik suliarineqartarnerinik isumannaarisussa.

Ingerlatseqatigiiffinnut piumasaqaatit immikkut ittut akuersissutini aammalu suliassatut pilersaarutini akuersissutini aalajangersorneqarput. Aatsitassanut radiop qinngornitalinnut tunngatillugu piumasaqaatit immikkut ittut aamma aatsitassanut inatsit naapertorlugi nalunaarutini atuutsinneqalersuni aalajangersorneqarsinnaapput. Pisuni tamani suliqaarfimmi ”pitsaanerpaatut periutsit” isigineqartut aallaavigalugit piumasaqaatit tunngaveqartitaapput.

Aatsitassarsiorfimmi avatangiisinut piumasaqaatinut tunngatillugu avatangiisit isumannaarnissaannut Aatsitassanut ikummatissanullu Avatangiisinut Aqutsisoqarfik, Aarhus Universitetip ataani DCE aamma Pinngortitaleriffik suleqatigalugit immikkut ittunik piumasaqaateqarnerinik, aammalu piumasaqaatit suliarisatut suliarineqartumut tunngatillugu piumasaqaataanerinik isumaqarpoq.

Uranimik aatsitassarsiorfimmi assersuutigalugu aatsitassarsiornermut allamut assersuussilluni qinngornernut isumannaallisaanermut aammalu qinngornernik nakkutilliinernut tunngasunik immikkut sakkortusisanik piumasaqaateqartoqarnissaa naatsorsuutigineqassaaq.

Aatsitassanik radiop qinngornilinnik aatsitassarsiornermi pisoqarfinnik assigiinngitsunik qanoq isumaginnittoqartarnissaanut Det Internationale Atomenergi Agenturi (IAEA) maleruagassanik arlalialunnik aalajangiussisimavoq. Maleruagassat taakku pituttuisuunngillat, suliaqarfimmili ”pitsaanerpaatut periutsit” isigineqarlutik. Taamaalilluni aatsitassanut inatsisip ”pitsaanerpaamik periutsimik” atuisoqarnissaq pillugu tunngavigisaanut naleqqiullugu piumasaqaataasut aammalu IAEA-p pitsaanerpaatut periusissatut inassutigisaata akornanni pitsaasumik naapertuutsitsisoqassanera naatsorsuutigineqassaaq.

Taamaattumik avatangiisinut tunngatillugu annertusisanik sakkortusisanillu piumasaqaateqarniarluni aatsitassanut inatsimmi aatsitassat radiop qinngornillit immikkut ittuutillugit immikkoortinneqarnissaanut tunngavissaqanngilaq. Aatsitassarsiornermut pisussamut, aammalu aatsitassanut piiarlugit atorniakkanut tunngatitanik piumasaqaateqartoqarnissaanik inatsit periarfissiillunilu pisariaqartitsisitsivoq. Piumaqaatit imatut ilillugit piumasaqaatigineqarput tamatigut ”pitsaanerpaamik periuseq” anguniarneqartassalluni, aammalu suna pitsaanerpaatut periusiunersoq erseqqinnerusumik nassuiarsimanginneratigut aatsitassaqaarnermut oqartussaasoqarfik tamatigut maleruagassat nutaanerpaat atortarnissaannut aammalu nutarsakkanik piumasaqaateqarsinnaanermut periarfissaqarpoq. Oqaatigineqareersutut piumasaqaatit nalunaarutini, akuersissuteqarnermut piumasaqaatini, imaluunniit suliarisassanut pilersaarutitut akuersissutit aalajangersorneqarsinnaapput.

Immikkut ittunik piumasaqaatit taamatut aalajangersornerini ”atomimik qaartartuliornermi atortussiassat” pillugit maleruagassatut pinnagit ”aatsitassat radiop qinngornitallit” pillugit maleruagassatut aalajangersartariaqarput.

Aatsitassanut inatsit ”atortussiassat” pinnagit ”aatsitassalli” pillugit maleruagassanik imaqarpoq. Taamaalilluni ”aatsitassat” pillugit inatsimmi maannakkut maleruagassat erseqqissumik aatsitassanut radiop qinngornitalinnut atorneqassapput. Tamatuma saniatigut ”aatsitassat radiop qinngornitallit” pillugit maleruagassat immikkut ittut nutaat aamma aatsitassanut radiop qinngornitalinnut atorneqassapput.

”Atomimik qaartartuliornermi atortussiassat” pillugit maleruagassatut pinnagit ”aatsitassat radiop qinngornitallit” pillugit maleruagassanik immikkut ittunik aalajangersuineq aamma namminersornermut inatsimmi maleruagassanut oqaatsinillu atuinermit naapertuutissaaq. Tassani ”atortussat” pinnagit ”aatsitassat” pillugit maleruagassat pineqarput. Taamaalillutik namminersornermut inatsisip maannakkut ”aatsitassat” pillugit maleruagassai aatsitassanut radiop qinngornilinnut erseqqissumik atorneqartuassapput. Tamatumuuna ilaatigut aamma siunissami aatsitassanik radiop qinngornilinnik atuisoqarsinnaanera namminersornermut inatsisip aatsitassanik isertitanik nassuiaaneranut ilaassaneramik, isertitallu taamaalillutik naalagaaffimmut pinnatik namminersornermut oqartussanulli nakkassaneramik isumannaarisoqassaaq.

Aatsitassanut inatsimmi urani aatsitassallu radiop qinngornillit allat ”atomimik qaartartuliornermi atortussatut” immikkoortinneqassappata suliaqarfimmi inatsisiliornissamik kikkut piginnaasaqartuunerinik paatsuinernik nassataqartitsisinnaavoq – Kalaallit Nunaat imaluunniit Danmarki. Tamatumunnga ilaatigut patsisaavoq aatsitassanik suliaqarfimmi Kalaallit Nunaata piginnaasaqarneri nalinginnaasumik ”aatsitassanut radiop qinngornitalinnut” tamanut tunngasuusutut oqaatigineqartarnerat, Danmarkillu illersornissamut sillimaniarnermullu politikkimut tunngatillugu nunanut allanut politikikkut piginnaasaqarneri ”atomimik qaartartuliornermi atortussanut” oqariaatsinulluunniit assingusunut tunngasutut oqaatigineqarajuttarlutik.

Ukiami ataatsimiinnermi matumani ”attueqqusinnigilluinnarnerup” atorunnaarsinnissaa pillugu aalajangiussassatut siunnersuummik aamma oqaluuserinninnittussaanerput sianigalugu isumaqarpunga aatsitassanut inatsimmi oqaatsit atugaasut nassuiaanerillu, ilanngullugit ”aatsitassat” pillugit allanngortitsinani ingerlaqqissaneq tulluarnarpaasutut isumaqarpunga. Oqaatigineqartutut aatsitassanut radiop qinngornilinnut ilassutaasutut piunasaqaatit immikkut ittut akuersissutini, suliassanut pilersaarutini akuersissutini, nalunaarutini, aamma aatsitassanut inatsimmi maleruagassani ataasiakkaani nutaajusinnaasuni aalajangersorneqarsinnaapput. Taamaalilluni pitsaanerpaamik periusissamut tunngatillugu piunasaqaateqartoqarsinnaanera, aammalu pisariaqarfiatigut sakkortusisanik piunasaqaateqartoqarsinnaanera tunngaviujuassaaq.

Taamatut oqaaseqarlunga oqallilluartoqassasoq kissaatigaara.